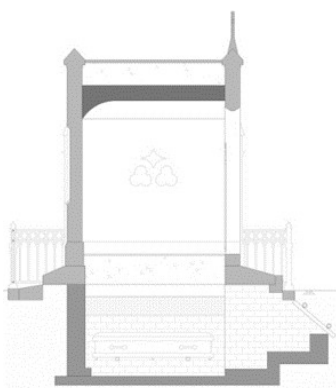

Beschadigd dragend
metselwerkDoorsnede grafkelder met
bovengrondse kapel

Toegang grafkelder

Ijzere onderdelen in grafkelders
zijn gevoelig voor roestOpenstaande voegen laten
water toe in de ondergrondse
constructie

Door hun opbouw, de ligging en/of hun omvang zijn graftekens sterk onderhevig aan weersinvloeden, zeker het funderingsmetselwerk of keldermetselwerk. Mechanische inwerking, erosie, temperatuurschommelingen ... kunnen zorgen voor degradatie van metselwerk. Ook mossen, algen en planten zorgen voor een snellere degradatie door wortelwerking in open voegen of vochtthuishouding,... Erosie of een gebrek aan onderhoud van het terrein kan leiden tot funderingsproblemen en resulteren in loskomende delen en/of barsten.

WAT DOEN?

Nazicht en inspectie

Kijk de toestand van het (funderings)metselwerk regelmatig na. Door een hoge vochtbelasting is er meer kans op vorst- en zoutschade waarbij problemen in het metselwerk kunnen ontstaan en de stabiliteit van de bovenbouw in het gedrag kan komen.

Profiteer van het ruimen van aanpalende graven of het openleggen van een grafkelder bij begraving om de toestand van het ondergrondse gedeelte in kaart te brengen:

- neem voldoende foto's;
- controleer de ijzere onderdelen in grafkelders (draagstaven, gewelfprofielen,...). Door het vochtige klimaat zijn deze extra gevoelig voor roest en kunnen ze het aanpalende metselwerk beschadigen.
- controleer het ondergronds metselwerk;
- scherm vrijgekomen metselwerk af tegen weersinvloeden en herstel indien nodig.

Bodem- en terreingesteldheid aanpakken

- voorkom erosie op het terrein waardoor de funderingen bloot komen te liggen en het funderingsmetselwerk blootgesteld wordt aan extra weersinvloeden, een verhoogde vochtbelasting en mogelijke vorst- en zoutschade. (zie onderhoudsfiche 'Maatregelen tegen bodemerrosie(2018 - OF8.1.3));
- breng graszoden aan rond de voet van de zerken en houd ze in goede conditie om bodemerrosie rond de graftekens te voorkomen.

Waterinfiltratie in grafkelders voorkomen

- dicht de keldertoegang degelijk af;
- houd het bovengronds gedeelte van het grafteken in goede staat:
 - houd beplanting in toom;
 - verwijder (houtachtige) planten uit voegen. Hun wortels houden vocht vast en een sterk wortelstel kan voegen en barsten open drukken zodat water in het ondergronds metselwerk dringt. Laat de wortels op een natuurlijke wijze afsterven. Mechanisch verwijderen kan onherstelbare schade veroorzaken;
 - dicht open voegjes en barsten met een compatibele mortel.

Onderhoud het metselwerk (uitvoeren op vorstvrije dagen)

- verwijder modder- en grondaanslag;
- reinig enkel met zuiver water en een zachte borstel; eventueel stomen of vernevelen onder lage druk.

Herstel het fundering- of keldermetselwerk (uitvoeren op vorstvrije dagen)

- verwijder zo nodig algen, mossen en plantjes van het te herstellen metselwerk;
- verwijder alle losse en beschadigde stenen/voegen;
- metsel losgekomen/weggevalen stenen in en vervang beschadigde stenen door vergelijkbare, liefst vorstbestendige stenen;
- herstel het voegwerk met een aangepaste mortel (kalkrijk/ dampopen/ compatibel met de legmortel, voegmortel en stenen);

Beschadigd baksteenmetselwerk in de sokkel

- voorzie het metselwerk van een platvolle voeg om droog- en spanningsbarstjes, door ongelijke dikte in de beraping te beperken (*beraping = cementbepleistering om het ondergronds metselwerk te beschermen*);
- breng een beraping aan, egaal en niet te dik ($\pm 1\text{cm}$), en werk deze af volgens de noden (inwassen, uitvlakken en/of aanbrengen van motieven/patronen);
- herbevestig losgekomen natuurstenen platen.

WANNEER / HOE VAAK?

Nazicht en onderhoud: jaarlijks.

Herstellingen: kort na vaststelling; op vorstvrije dagen.

WIE?

Nazicht en onderhoud: in eigen beheer of concessiehouder;

Kleine herstellingen zoals opvoegen, bijwerken van berapingen: aannemer of onderhoudsverantwoordelijke met ervaring of mits advies van een deskundige.

Raadpleeg een specialist (vb. Monumentenwacht) bij verzakkingen, stabiliteitsproblemen, ernstige barsten, sterk roestig metaal of bij werkzaamheden aan bijzondere graven.

Monumentenwacht kan de grafkelder inspecteren indien deze op de dag van inspectie opengelegd kan worden. Maak hiervoor de nodige afspraken bij de bevoegde gemeentelijke/stedelijke dienst en Monumentenwacht.

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Vermijd:

- agressieve reinigingsmiddelen en onkruidbestrijders. Ze vormen een risico voor het grafteken, het milieu en bodemerrosie (www.zonderisgezonder.be);
- putten en ingegraven bloempotten tegen/rond het grafteken. Dit werkt erosie in de hand en bemoeilijkt courant onderhoud.
- het metselen/voegen met kalkmortel tussen oktober en maart. Een verse kalkmortel is niet bestand tegen vorst.

Let op:

- dat grasmaaiers of bosmaaiers de graftekens niet beschadigen;
- dat mortels bij het berapen/metselen de graftekens niet besmeuren;
- dat beschermde en onschadelijke mossen en muurplanten niet verwijderd worden.

MEER INFO:

Onderhoudsbrochure Monumentenwacht

- [Onderhoud van funerair erfgoed](#)
- [Onderhoud en herstel van voegen en historisch metselwerk.](#)
- [Vegetatie op gebouwen.](#)

Wet- en regelgeving

Is uw begraafplaats/kerkhof beschermd als monument of maakt het deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, vraag dan advies bij het agentschap Onroerend Erfgoed of uw gemeente. Verschillende werken zijn vergunningsplichtig of vallen onder de meldingsplicht.

Houd rekening met de geldende (gemeentelijke) voorschriften op begraafplaatsen.

Verschillende provincies bieden subsidies voor onderhoud aan klein – niet beschermd – erfgoed. O.a. [Limburg](#), [Oost-Vlaanderen](#) en [Vlaams-Brabant](#).

Fundering komt boven maaiveld bij terreinerosie

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
F + 32 3 212 29 51
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

